

EŞ-ŞİFÂ'NIN TÜRKÇE TERCÜMELERİ VE TÂLİB HOCAZÂDE İSHÂK NECİB KARSİ'NİN TERCEME-İ ŞİFÂ-İ ŞERİF'İ*

Muhittin ELİAÇIK**

Özet

Tâlib Hocaâde Hâfız İshak Necib, Karslı bir âlim olup 1798 yılında Kâdî İyâz'ın *Eş-Şifâ* adlı eserini Türkçeye tercüme etmiştir. *Eş-Şifâ*, İslam dünyasında çok tanınmış sevilmiş bir eser olup üzerine birçok şerh, tercüme ve özet yazılmıştır. Bu eser, Hz. Peygamber'in örnek hayatını tüm yönleriyle anlatmak amacıyla Endülüslü âlim Kâdî İyâz tarafından kaleme alınmış bir eserdir. Farklı kişilerce defalarca Türkçeye çevrilmiş olan bu eserin mütercimlerinden birisi de Tâlib Hocaâde Hâfız İshak Necib-i Karsî'dir. Eserin ön sözünde mütercim "kitabının elli beşinci babında bazı velilerin kerametlerini anlatmak istediğinde öncelikle Hz. Peygamber'in mucizelerini nakletmenin uygun olacağını düşündüğünü ancak Hz. Muhammed'in mucizeleri de çok olup onu müstakil bir kitapta anlatmak daha uygun düşüğünden; hadis kitaplarından, Hz. Muhammed'in vasıflarının çoğunu içerip herkesçe sevilen bir eser olan ama dili Arapça olup seviyesi de halka uygun olmayan Kâdî İyâz'ın *Şifâ-i Şerîf* ini Türkçeye tercüme etmenin daha faydalı olacağını gördüğünü ve böylece *Şifâ-i Şerîf* i tercüme etmeye başladığını" söylemiştir. Bu bölümde mütercim daha sonra Kâdî İyâz ve ailesi hakkında ayrıntılı bilgiler verip tahsil durumu ve ortaya koyduğu eserlerini tanıtmıştır. Eser dört kısma bunların içindeki baplar ve fasıllardan oluşmuştur. Bu makalede *Eş-Şifâ*'nın Türkçe tercümelere ve İshak Necib Efendi'nin tercümesi analitik biçimde incelenerek tanıtılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tâlib Hocaâde, Karsî, tercüme, Şifâ-i Şerif.

* Bu makalede ele alınan konunun bir kısmı, 20-21 Ekim 2018 tarihlerinde Kars'ta düzenlenen Uluslararası Kars Alimleri Sempozyumu'nda sunulan bildiri de ele alınmıştır.

** Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü. meliacik63@kku.edu.tr ORCID: 0000-0002-5137-3275

TURKISH TRANSLATIONS OF ES-SHIFA AND TALIB HODJAZADA ISHAK NECIB'S TERCEME-I SHIFA-I SHERIF

Abstract

Talip Hocazade Hafiz Ishak Necip was one of the great scholars who grew up in Kars; in the year of 1798, he translated Qadi Iyaz's Shifa-i Sherif to Turkish. Ash-Shifa is a well-known work in the Islamic world and many commentaries, translations and summaries were written on it. Şifâ-i Sharif is a work which was written by the Andalusian scholar Qadi Iyaz nine centuries ago in order to tell the Prophet's example life in all its aspects. This work has been repeatedly translated into Turkish by different people, and one of them is the translation of Talip Hocazade Hafiz Ishak Necib-i Karsi. In the foreword of the work, the author says: When I want to tell about the miracles of some of the welis in my book fifty-fifth of my book, it was appropriate to convey the miracles of Prophet Muhammad, but since there are many miracles of Prophet Muhammad, it was appropriate to tell him in an independent book; and I started translating Qadi Iyaz's Shifa-i Sherif thinking that it would be more beneficial for me to translate it into Turkish because and most of the qualities of the Prophet Muhammad were included and this work was loved by everyone. In the following, the author of the book, is given detailed information about Qadi Iyaz and his family and also Qadi Iyaz's education life and his works. The work consists of four parts and many bap and fasıl in them. In this paper, will introduce Turkish translations of Es-Shifa and later Ishak Necib Efendi's translation will be examined in analytical form.

Keywords: Talib Hodjazada, Karsi, translation, Shifa-i Sherif.

Giriş

Eş-Şifâ, Endülüslü âlim Kâdî İyâz'ın (öl. 544/1149) Hz. Peygamber'i tüm yönleri ve haklarıyla tanıttığı bir eseri olup 535/1141 yılında kaleme alınmıştır. Müslümanların Resulullah'a olan sevgisini artırmak ve sünnetine daha çok sarılmalarını sağlamak amacıyla kaleme alınmış olan bu eser dört bölümden oluşmakta ve birinci bölümde Hz. Peygamber'in maddi ve manevi güzellikleri, Allah katındaki üstün yeri ve mucizeleri; ikinci bölümde ona inanıp bağlanma, gönülden sevmek ve salatüselam getirmenin gereği anlatılmaktadır. Asıl konunun ele alındığı üçüncü bölümde ise, Resulullah'ta bulunup bulunamayacak hâller, Allah'ın onu günah ve kötülüklerden koruduğu ve bir insan olarak yaptıkları anlatılmış; dördüncü bölümde ise Resulullah'a dil uzatan ve saygısızlık edenler için uygulanacak hükümler incelenmiştir. Bu eser, İslam dünyasında büyük bir ilgi görmüş ve üzerinde şerh, haşiye, ihtisar ve tercüme şeklinde birçok çalışma yapılmış, medreselerde ve camilerde öğrencilere ve

halka ders olarak okutulmuştur. Ayrıca bu eser, düşman tehlikesine ve hastalıklara karşı korunma amacıyla okunmuş, amansız hastalık ve afetlerden korunmak için evlerde bulundurulmuş, kolayca okunabilmesi için de mushaf cüzleri gibi otuz cüz hâlinde yayımlanmıştır. Kâdî İyâz, eserini bitirdiğinde, şeytanın hasedinden çatlayacağını, müminin kalbinin aydınlanıp içinin rahatlayacağını ve aklı olan herkesin Resulullah'ın kıymetini daha iyi anlayacağını belirtmiştir. Bu eser, Osmanlı ülkesinde *Şifâ-i Şerîf* adıyla tanınmış ve esere çok büyük ilgi gösterilmiş; Şifâ-hân adıyla müderrisler atanmış, birçok cami-de *Şifâ-i Şerîf* okunup hatimler yapılmış; zafer elde etmek için bazı dergâh-larda kelimeitevhit ile birlikte *Şifâ-i Şerîf* okutulmuş, bunun Enderun'da da yapılmasına karar verilmiştir (Kandemir, 2010, s.134-135).

Eş-Şifâ üzerine birçok şerh yazılmış olup bunlardan bazıları şunlardır: Abdullah b. Ahmed et-Ticânî, *el-Vefâ fi şerhi (bi-beyâni fevâidi) 'ş-Şifâ*; Tâceddin el-Yemenî, *el-İktifâ fi-şerhi elfâzi 'ş-Şifâ*; İbn Merzûk el-Hatîb, *Şerhu 'ş-Şifâ*; Sıbt İbnü'l-Acemî, *el-Muktefâ (el-İktifâ) fi-şerhi elfâzi 'ş-Şifâ li'l-Kâdî İyâz*; Nûreddin Ali b. Muhammed b. Akbars, *Fethu's-safâ li-şerhi meânî elfâzi 'ş-Şifâ*; Ebû Abdullah Muhammed b. Hasan b. Mahlûf er-Râşidî et-Tilimsânî, *Gunyetü (Bugyetü) ehli's-safâ fi-şerhi 'ş-Şifâ*; Şümunnî, *Müzîlü'l-hafâ an (alâ) elfâzi 'ş-Şifâ*; Abdullah b. Ahmed b. Saîd ez-Zemmûrî, *İzâhu'l-lebs ve'l-hafâ an-elfâzi 'ş-Şifâ*; Ebû Abdullah Muhammed b. Ali el-Hasenî et-Tilimsânî, *el-Menhelü'l-asfâ fi-şerhi mâ temessü'l-hâcetü ileyhi min elfâzi 'ş-Şifâ*; Şem-seddin Muhammed b. Muhammed ed-Delecî el-Osmânî, *el-Istifâ li-beyâni meânî 'ş-Şifâ*; Ali el-Kârî, *Şerhu 'ş-Şifâ fi-hukûki'l-Mustafâ*; Ömer b. Abdülvehhâb el-Urzî el-Halebî, *Fethu'l-gaffâr bimâ ekrema'llâhu bihi nebiyyehü'l-muhtâr*; Şehâbeddin el-Hafâcî, *Nesîmü'r-riyâz fi-şerhi Şifâi'l-Kâdî İyâz*; Ebü'l-Hasan Ali b. Ahmed el-Fâsî el-Hureysî, *Fethu'l-feyyâz fi-şerhi 'ş-Şifâ li'l-Kâdî İyâz*; İdvî, *el-Mededü'l-feyyâz bi-nûri 'ş-Şifâ li'l-Kâdî İyâz*; Ebû İshak İbrâhim b. Muhammed et-Tâdilî, *Şerhu 'ş-Şifâ* (Kandemir, 2010, s.135-137).

Eserin özetlerinden (muhtasarlarından) bazıları da şunlardır: İbnü'l-Bârizî, *Tevsîku 'ura'l-îmân fi-tafzîli (fezâili) habîbi'r-rahmân*; Muhammed b. Hasan Muhammed el-Mâlekî, *Lübâbü's-Şifâ*; Bennânî, *Lafzu nidâi'l-hiyâz min-eh-hâri nesîmi'r-riyâz fi-şerhi 'ş-Şifâ li'l-Kâdî İyâz*; Abdullah b. Ali es-Süveydân, *Hüsnu'l-vefâ bi't-tenbîhi alâ-ba'zı hukûki'l-Mustafâ*; Ahmed b. Muhammed es-Selâvî, *İthâfu ehli's-sıdk*; İbnü'l-Haydırî, *es-Safâ bi-tahrîri 'ş-Şifâ*; Oflu Hacı Mehmed Emin Efendi, *Şifâü'l-mü'minîn* (Kandemir, 2010, s.137).

Eserin Türkçe Tercümeleri

Eserin Arap harfli, bilinen beş; Latin harfli de dört tercümesi olup bunlar da aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

1. Hanîf İbrâhim Efendi, *Hulâsatü'l-vefâ fi şerhi's-Şifâ*. Bu tercümede büyük ölçüde Aliyyü'l-Kârî'nin şerhinden faydalanılıp tefsir metodu izlenmiştir. Bu eser 1257'de Bulak'ta, 1314-1317'de İstanbul'da basılmıştır.

2. Bursalı Abdurrahman Darîr, *Tercüme-i Şifâ-i Şerîf*. Mütercimince muhtasar bir tercüme olduğu belirtilen bu eserin bir nüshası Kütahya Vahîd Paşa Kütüphanesinde bulunmaktadır.

3. Şeyhülislâm Ebûishakzâde İshak Efendi, *el-İstisfâ fi-tercemeti's-Şifâ*. 1140/1727'de Türkçeye çevrilmiş olup Arapça metin yer almadığı hâlde otuz cüz hacminde olduğu belirtilmiştir. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Emanet Hazinesi, nr. 656, Süleymaniye Kütüphanesi Lâleli, nr. 397 ve İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi nr. 93 nüshaları vardır.

4. Müderris Seyyid Muhammed Lübbî, *Tercemetü's-Şifâ fi-şemâilî sâhibi'l-istifâ*. 1161/1748'de Dârüssaâde Ağası Maktul Beşir Ağa adına tercüme edilmiş olup Tire İlçe Halk Kütüphanesinde nüshası bulunmaktadır.

5. Tâlib Hocaâde İshak Necib Karsî, *Tercüme-i Şifâ-i Şerîf*. Tanıtığımız tercüme olup Süleymaniye Kütüphanesi Pertev Paşa, nr. 59, 60 ve Millî Kütüphane 06 Mil Yz A 4900 olmak üzere iki nüshası bilinmektedir. *Eş-Şifâ*'nın ayrıca Latin harfli Türkçe tercüme ve bunların başında Köprülülü Ali Rıza Doksanyedi'nin natamam *Açıklamalı Şifâ-i Şerîf Tercemesi* (Eskişehir, İstanbul, 1946-1949) gelmektedir. Bunun dışında Naim Erdoğan, Hüseyin S. Erdoğan (İstanbul, 1977) ve Suat Cebeci de (Ankara, 1992) eseri Türkçeye çevirmiştir (Kandemir, 2010, s.138).

Talib Hocaâde Hafız İshak Necîb-i Karsî ve Tercüme-i Şifâ-i Şerîf'i

Kaynaklarda hakkında kayda değer bir bilgi bulunmayan ve sadece yazdığı tercüme -o da başka bir kimse hakkında bilgi verilirken- birkaç satırlık not hâlinde değinilen Talib Hocaâde Hafız İshak Necip, Karslı bir âlim olup bu yazımızla tanıttığımız *Şifâ-i Şerîf* tercümesini¹ 1798 yılında yaptığı bilgisinden hareketle (Bursalı M. Tahir, 1972, s. 332) 18. yüzyılın ikinci yarısı ile 19. yüzyıl başlarında yaşadığı söylenebilir. *Şifâ-i Şerîf*, Hz. Peygamber'in örnek hayatını bütün yönleriyle anlatmak üzere Endülüslü âlim Kâdî İyâz (1083-1149) tarafından kaleme alınmış bir eser olup farklı kişilerce defalarca Türkçeye çevrilmiştir. Bu tercüme ve bunların başında Köprülülü Ali Rıza Doksanyedi'nin natamam *Açıklamalı Şifâ-i Şerîf Tercemesi* (Eskişehir, İstanbul, 1946-1949) gelmektedir. Bunun dışında Naim Erdoğan, Hüseyin S. Erdoğan (İstanbul, 1977) ve Suat Cebeci de (Ankara, 1992) eseri Türkçeye çevirmiştir (Kandemir, 2010, s.138).

¹ Millî Kütüphane, 06 Mil Yz A 4900.

Kitabımın elli beşinci babında bazı velilerin kerametlerini anlatmak istediğimde öncelikle Hz. Peygamber'in mucizelerini nakletmek uygun idi. Ama Hz. Muhammed'in mucizeleri de çok olup onu müstakil bir kitapta anlatmak daha uygun düştü. Bu sebeple, hadis kitaplarından herkesçe sevilen Şifâ-i Şerîf adlı eser Hz. Muhammed'in vasıflarının çoğunu içerdiği ancak dili Arapça olup seviyesi de halka uygun olmadığı ve Osmanlı memleketlerinin çoğunluğu da Türkçe konuştuğu için onu Türkçeye tercüme etmemin daha faydalı olacağını düşünerek Kâdî İyâz'ın bu Şifâ-i Şerîfini tercüme etmeye başladım.

Bu bölümde mütercim müteakiben kitabın yazarı Kâdî İyâz ve ailesi hakkında ayrıntılı bilgiler verip tahsil durumu ve eserlerini tanıtmıştır. Burada verilen bilgileri şu şekilde özetlemek mümkündür:

Biline ki yazarın adı İyâz'dır, babasının adı Musa, dedesinin adı İyâz'dır. Onun babası Amr, onun babası İyâz'dır ve Yahsub kabilesindedir. Dedeleri Endülüüs'te idiler, sonra Fas vilayetinde Sebt'e göçtüler. Yazar Sebt'te 476, bazı rivayetlerde 470 senesinin Şaban'ında doğdu. Dedesinin adına ayının kesri ile İyâz denildi, sonra Ebü'l-Fazl ile künye olundu. Yazar 531 senesinde Gırnata'ya göçtü, sonra doğduğu Sebt'e kadı oldu, sonra Tarbeş'te 544 senesinin Cemâziyelâhir'inde Cuma günü ahrete göçtü. Akli ilimleri ve Arapça ilimleri, fıkıh, hadis, tefsir vs. ilimleri tahsil etti. Zamanının yegânesiydi. Otuz civarında eseri olup özellikle tercümesine başlanan Muhammed Mustafâ'nın hukuku hakkındaki bu benzersiz ve çok faydalı Şifâ-i Şerîf adlı kitabının bulunduğu yere zarar değmeyeceği, bulunduğu geminin batmayacağı, hastanın onu okuması veya üzerine okutması durumunda şifa bulacağı söylenmiştir. Birçok âlim deneyip bereketlerini görmüşlerdir. Bu fakir de birçok faydalarını gördü ki bunlar bu tercümede de mevcuttur.

Mütercim daha sonra kitabı tercüme ederken gözettiği hususlara değinmiştir. Bu kısım da şöyle özetlenebilir:

Tercüme ederken gördüğüm faydalar lisan ile anlatılamaz. Belki de bundaki bereket ondakinden çoktur zira onu okumaya gereği gibi âlim lazım, yoksa sırf ilimle okumak doğru değildir; tam tersi yanlış okunmuş olabilir ki bu da Resulullah'a (s.a) yalan ve iftira olur. Bu kitabın dördüncü kısmında açıklanmıştır ki, Resulullah'a (s.a) yalan ve iftira küfürdür hatta bunun için gereği gibi âlim olmayan kimseler bu kitabı okumaktan men olunmuştur. Bu durumda, okumasından fayda umarken tamamen zarar bulunur; tercüme ise kendi dilimiz olduğundan yanlış okunmaz. Ve biline ki, bu tercüme yapıldığında asla dile Arapça ve Farsça katmadım ve tercümede faili, mefulü ve diğer tertipleri gözetmedim, belki sadece anlam ne ise onu gözettim. Bazı yerlerde yazar, sual ve cevap diye bildirmemiş, lakin meal, sual ve cevap olduğundan sual ve cevabı açarak yazdım ve asla kendimden söz katmadım, sadece Aliyyülkârî hazretlerinin ifade ve şerhine göre yazdım ve Aliyyülkârî'den

naklettiklerimi onun adını anarak yazdım ve kendime ait şeyi de belirttim. Lakin dibacesinin, ravilerinin, senetlerinin ve bunlara ait sözlerinin ve önceki iki kısımda bazı ayetlerin açıklamalarının, bazı bölümlerinin ve bazı hadislerin tercümesine, avama ve belki bazı havassa bir faydası görülmez denilerek ilişilmedi. Ve bazı hadisler tekrar gibi geldiğinden bırakıldı. Birçok rivayetle nakledilen bazı hadisleri toplu rivayetle tercüme edip rivayetleri saymaya girişmedim. Ve hadislerin hasen, zayıf ve bazısına mevzu dediklerine ilişmedim, sadece onun zikrettiği gibi tercüme ettim. Mesela, gayp işlerinden haber bölümünde Bağdat hakkındaki münker hadis ve o hadisin altındaki Velid hadisine mevzu dedikleri gibi. Ve bazısının mevzu olduğunu zikrettim; şeytan evlatlarından Hâm'ın hadisi ve makâm-ı İbrâhîm'in ardında namaz hakkındaki hadis gibi.

Daha sonra, kitabın muhtevasına değinilmiş ve özetle şu açıklama yapılmıştır:

Bu kitap dört kısımla birçok bap ve fasıllara ayrılmıştır ve onlar için kitabın arkasına fihrist konulmuştur. Bu fihriste bakan, kitapta bulunanları bilir. Lakin ilk kısmın ilk bölümünde Şifâ-i Şerif'te olmayan Resulullah'ın (a.s) sıfatlarına ait hükümler faydalı olmak amacıyla şemâil-i şerif şerhlerinde açıklandığı şekilde verildi. Biline ki yazarın mezhebi Mâlikî'dir, Aliyyü'l-Kârî'nin ve bu fakirin ise Hanefîdir.

1. kısım, Hak Teala'nın Resulullah'a (a.s) verdiği faziletler üzerinedir: Birinci bap Resulullah'ın (a.s) şekil ve şemâli ve bunlara ait hükümler. (4 fasıl: giydiği giysiler; saç ve nübüvvet mührü; yemesi, içmesi, su çanağı vs.; şekil ve şemâli) İkinci bap, güzel ahlaki hakkında. Üçüncü bap mucizeleri üzerinedir. (Ayı ikiye ayırması, parmaklarının arasından su akıtması, yemeği çoğaltması, mescidinin direklerinden birisinin ağlaması, cansız varlıkların konuşması, ölüyü diriltmesi ve söyleme çağında olmayan çocuğun onun nübüvvetini tasdik etmesi, marazları ve yaraları iyileştirmesi, duasının kabul olması, keramet ve bereketleri, gayptan haber vermesi, Hak Teala'nın onu zararlardan koruması, Hak Teala'nın onda her türlü ilmi toplamış olması, meleklerle ve cinlerle olan kerametleri, Yahudi ve Hristiyan âlimlerinin haberlerinin onun nübüvvetine delil olması, doğumundan peygamberliğine dek nübüvvetine işaret eden alametler.)

2. kısım, Resulullah'ı (a.s) ve ashabını sevmek, üzerlerine sala, kabrini ziyaret ve Mekke ile Medine'nin faziletleri üzerinedir. Birinci bap, Resulullah'ı (a.s) sevmek (5 fasıl). İkinci bap, Resulullah'ın (a.s) emrini tutmak ve yakınlarına iyilik etmek (6 fasıl). Üçüncü bap, Resulullah'a (a.s) salat ve selâmın farz olması ve fazileti (8 fasıl).

3. kısım, Resulullah (a.s) hakkında olması vacip veya muhal olan şeyler ve insani hâllerden ona bağlanması caiz olup olmayan şeyler hakkındadır. Birinci bap, nebilerin masum oldukları (16 fasıl). İkinci bap, dünya

işlerinde nebilere has olan şeyler ve beşerî eksikliklerle dünyevi işlerden üzerlerine nispet edilen şeyler (8 fasıl).

4. kısım, Resulullah'a (a.s) söven ve hakkında eksiklik getirecek sözler söyleyenler için gereken şeri hükümler üzerinedir. Birinci bap Resulullah'a (a.s) eksiklik verecek şeyler (9 fasıl). İkinci bap, Resulullah'a söven, şanına layık olmayan şeyi yapan, noksanını arayan ve diliyle veya fiili ile eziyet eden kişilerin cezaları, tövbeleri, üzerlerine namaz kılma, malını mirasçılara verme hakkında (4 fasıl). Üçüncü bap Allah'a, meleklerle, nebilere, kitaplarına ve Resûl'ün âline, ezvacına, ashabına sövenin hükümleri (8 fasıl).

182 varak tutan bu hacimli tercümenin en son sayfasında istinsah kaydı yer almakta ve eseri istinsah eden kişinin Abdülhalîm el-Hulûsî ibni Sâlih Ağazâde el-Köstendilî olduğu şu şekilde ifade edilmiştir:

Bi-hamdi lillah tercüme tamâm oldu. Bu fakirin bu tercemededen mura-di ve maksudu Resulullah vasıtasıyla Allah'ın rızasıdır. Ve eğer tercüme sırasında onun rızası dışında riya ve gösteriş olmuşsa kereminden Mustafa'sının şerefiyle affetmesi dileğimdir. Ve fayda vermeyen ilimden ve kabul olunmayacak ibadet ve duadan ona sığınırım. Ketebehu'l-fakîrû'l-hakîr Abdülhalîm el-Hulûsî ibni Sâlih Ağazâde el-Köstendilî min-telâmîzi Durmuş Efendi ve hüve min-telâmîzi Ahmed Efendi el-Köstendilî min şehri Muharremü'l-harâm gurre sene 1255.

Sonuç

Şifâ-i Şerîf, Hz. Peygamber'in örnek hayatını bütün yönleriyle anlatmak üzere Endülüslü âlim Kâdî İyâz tarafından kaleme alınmış bir eser olup defalarca Türkçeye tercüme veya şerh edilmiştir. Tâlib Hoca-zâde Hâfız İshak Necîb-i Karsî de bu eseri tercüme edenler arasında yer almaktadır. 182 varaktan oluşan hacimli tercümesini 1213/1798 yılında tamamlamış ve bu tercüme 1839 yılında aslından istinsah edilmiştir. Hâfız İshak Necîb eserin ön sözünde verdiği bilgiye göre önce, velilere ait çeşitli kerametleri anlatmak istemiştir. Ancak edep gereği öncelikle Hz. Peygamber'in mucizelerini nakletmenin uygun olduğunu düşünmüş, bunun ise müstakil bir eser ortaya konularak yapılabileceği açık olduğundan, bu konuda ayrı bir kitap yazma gereği duymuştur. İşte bu sebeple, bu alanda en meşhur ve beğenilen kitap olarak tanınan Kâdî İyâz'ın *Şifâ-i Şerîf*'ini Türkçeye tercüme etmeye karar vererek tercümesine başlamıştır. Dört kısım ve bunların içinde yer alan bap ve fasıllardan oluşan bu tercüme, bu alanda en öne çıkan çalışmalardan birisi olarak dikkati çekmektedir.

Kaynaklar

Ali el-Kârî (1285). *Şerhu 'ş-Şifâ fi-hukûki 'l-Mustafâ*, İstanbul.

Bursalı Mehmet Tahir (1972). *Osmanlı müellifleri*. C 1. İstanbul: Meral.

Kâdi İyâz (1977). *eş-Şifâ bi-ta'rîfi hukûki 'l-Mustafâ*. Ali M. el-Bicâvî (nşr.). Kahire.

Kandemir, M.Y. (2010). "eş-Şifâ". *Diyanet İslâm Ansiklopedisi* C 39 içinde (s. 134-138). İstanbul.

Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 4900.

Extended Summary

Tâlib Hocaşâde Hâfız İshak Necîb Efendi is a scholar from Kars and translated Şifâ-i Şerîf in 1798. This work is a work written by the Andalusian scholar Kadi İyaz, in order to explain the example life of the Prophet. Translator Hâfız İshak Necip Efendi, in the foreword of this work that has been translated into Turkish many times on different dates, says the following: When I wanted to explain the miracles of some saints in the fifty-fifth chapter of my book, I thought that it was first appropriate to convey the miracles of the Prophet. However, since Muhammad's miracles were very high, it was appropriate to describe him in a separate book. As the Şifâ-i Şerîf of the hadith books contain much of the qualities of the Prophet Muhammad, I started to translate this work because I think it would be more useful if I translate it into Turkish because the language was Arabic and the level was not suitable for the people. In the preface, he gave detailed information about Kadi İyaz and his family, who were the author of the original book, and his collections and his works were presented. Tâlib Hocaşâde Hafız İshak Necîb Efendi lived in the second half of the 18th century, in the beginning of the 19th century. The translation of Şifâ-i Şerîf is a work of 182 leaves consisting of four parts and the bap and chapters in them. In the preface, the translator gives the following information about Kadi İyâz, the author of the work: *His father's name is Moses, his grandfather's name is İyaz. Their grandparents were first in Andalusia and then migrated to the Sabbath in Morocco. He was born in 476 or 470 in Kadi İyaz Sebt. He was given the name of her grandfather, then he was called Ebü'l-Fazl. The writer moved to Gırnata in 531, then became a kadi to Sebt, and died in 544 in Tarbesh. There are about thirty works of him. In particular, it was said that this translated Şifâ-i Şerîf was not worth the damage to the location of the book. Many scholars have tried and seen their abundance. I have also seen many benefits that are available in this translation.* The translator then noted the following on some of the issues he observed when translating the book:

The benefits that I see while translating cannot be explained by language. Perhaps the abundance is more than him. Because it is necessary to have real scholars to read it; otherwise it is not right to read it only by relying on its knowledge. The opposite may even be read incorrectly; and this is a lie and slander to Muhammad. It is forbidden to read this book for those who are not properly trained. In this case, he suffers damage while hoping to benefit from reading. I did not add Arabic and Persian language to this translation; I did not observe the subject, object and other issues in translation; on the contrary, I only saw the meaning. In some places I wrote question and answer and did not give a word of myself. I just wrote it according to the description of Aliyyülkârî. I wrote what I transpired from Aliyyülkârî by mentioning his name, and I pointed out everything of my own.

Then, the contents of the book are mentioned and summarized as follows: *This book is divided into four chapters and several topics within them, and there is an index behind the book.*

The first part is about the virtues which Allah has given to the Messenger of Allah: The 1st subject is the description of the Messenger of Allah and his provisions. (the

clothes he wore; his hair and the seal of prophesying; his eating, his drinking, the water bowl, etc.) Part 2, about his good morals. Part 3, is about his miracles (Dividing the moon in two; pouring water through his fingers; replicating the food; crying of one of the pillars of the mosque; talking of inanimate beings; resurrection of the dead; non-speech child to confirm his or her prophethood; healing diseases and wounds; the acceptance of his prayer; his various miracles; to give news from the unseen; protection from damages; the fact that God has given him all kinds of knowledge; his miracles related to angels and the jinn; the fact that the news of the Jewish and Christian scholars were evidence for his prophethood; signs pointing to prophethood from birth to prophethood). The second part is about loving the Messenger of Allah and his friends, greeting them, visiting his tomb, the virtue of Mecca and Medina. The third part is about things that may or may not happen about the Messenger of Allah; about things that are permissible and which are not permissible of human beings. The fourth part, belongs to the provisions for those who cursed the Messenger of Allah and give unfaithful words about him.

